

השירות
המטאורולוגי

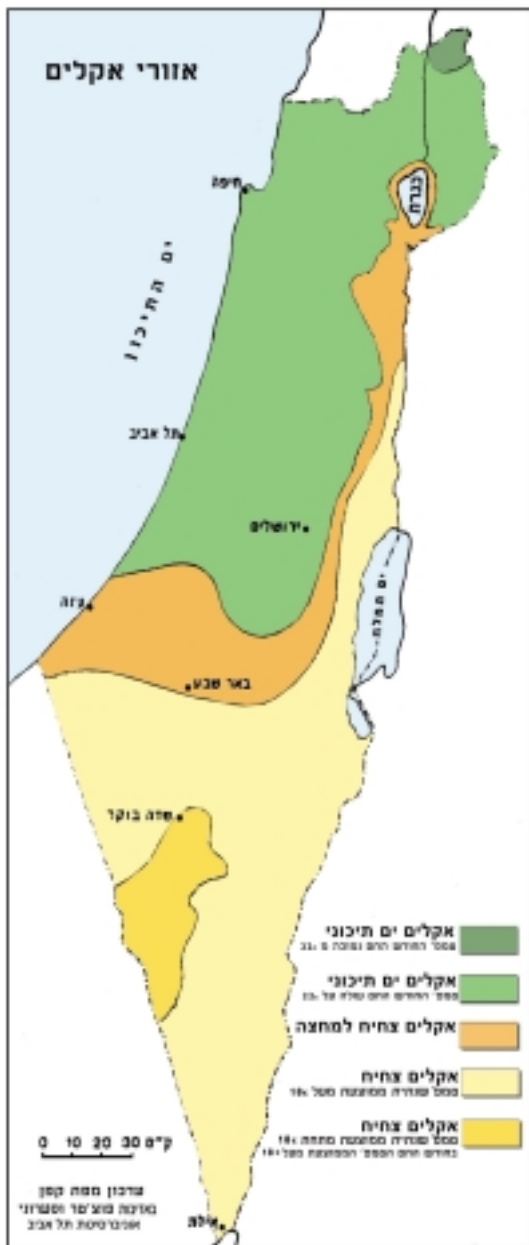
הלשכה המרכזית
לסטטיסטיקה

א ק ל י ם

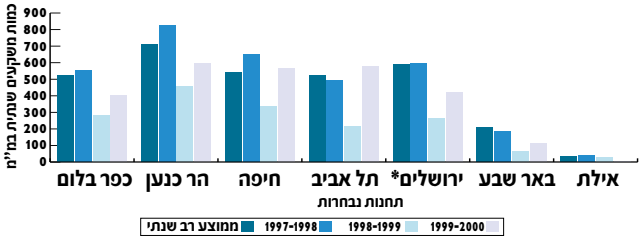
אקלים ארץ ישראל

ישראל שוכנת ב"צומת אקלימי": אזוריה הדרומיים והמזרחיים מתאפיינים באקלים מדברי, ויתר האזורים – באקלים ים־תיכוני, שהוא חלק מהאקלים הסוב־טרופי. בישראל קיימת הבחנה ברורה בין שתי עונות: קיץ שחון וחורף קריר וגשום המתאפיין בשונות רבה בכמות המשקעים בין שנה לשנה ובין אזור לאזור.

בגלל האופי המיוחד של משטר הגשמים (מחזוריות ושונות), מקובל לחשב ממוצעים רב־שנתיים של משקעים לתקופה של 30 שנה. בישראל, תקופת המדידה העדכנית היא השנים 1961-1990. כאשר מצוין בעלון, בהקשר למשקעים, "ממוצע רב־שנתי", הכוונה היא לשנים אלו. בישראל קיימות כ־450 תחנות למדידת משקעים.

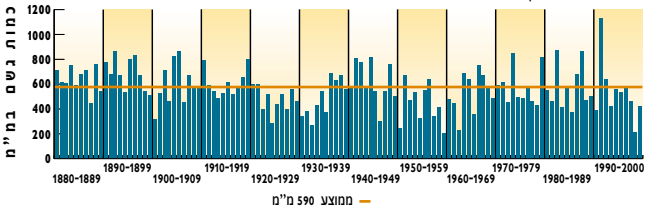
גרף 1: כמות משקעים שנתית (מ"מ), 2000-1997

ממוצע רב־שנתי של מספר ימי גשם (מעל 1 מ"מ) באזורים השונים: בהר כנען - 59, בחיפה - 51, בירושלים - 45, בתל אביב - 47, בבאר שבע - 28 ובאילת - 5.

* נמל תעופה עטרות

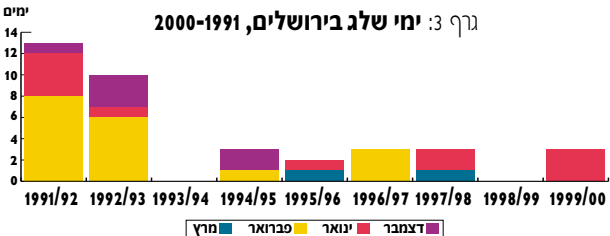
גרף 2: כמויות גשם בירושלים, 2000-1880

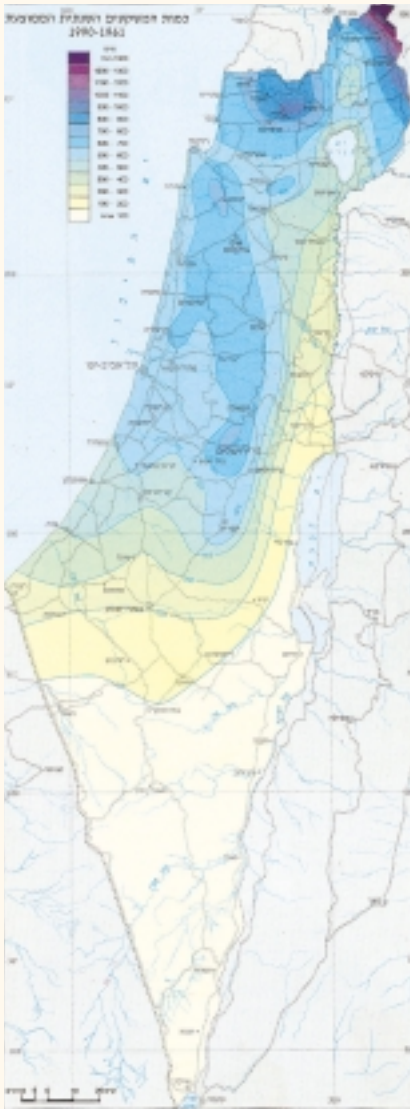
מאז 1950, ב־12 שנים הייתה כמות המשקעים קטנה מהממוצע הרב־שנתי בכל הארץ או ברוב אזורים. שתיים מהן היו בעשור האחרון: 1994/1993 ו־1999/1998. הגירעון החמור ביותר במשקעים היה בחורפים 1951/1950 ו־1999/1998. בשנים מסוימות הגירעון קיים בדרום הארץ, בעוד שבצפון ובמרכז מגיעה כמות המשקעים לממוצע הרב־שנתי, או אף עולה עליו, ולהפך.

שנה שבה כמות המשקעים השנתית פחותה ברבע עד שליש מהממוצע הרב־שנתי, היא שנת בצורת אקלימית. שנת בצורת חקלאית היא שנה שבה כמות המשקעים, התפלגותה, מאגר המים בקרקע וההתאדות גורמים יחדיו לירידה ניכרת ביבולים החקלאיים ובתנובת בעלי חיים.

גרף 3: ימי שלג בירושלים, 2000-1991

בירושלים יורד שלג ב־2.2 ימים (בממוצע רב־שנתי). ההסתברות הגבוהה ביותר לשלג היא בחודשים פברואר (0.8 ימים) וינואר (0.7 ימים).

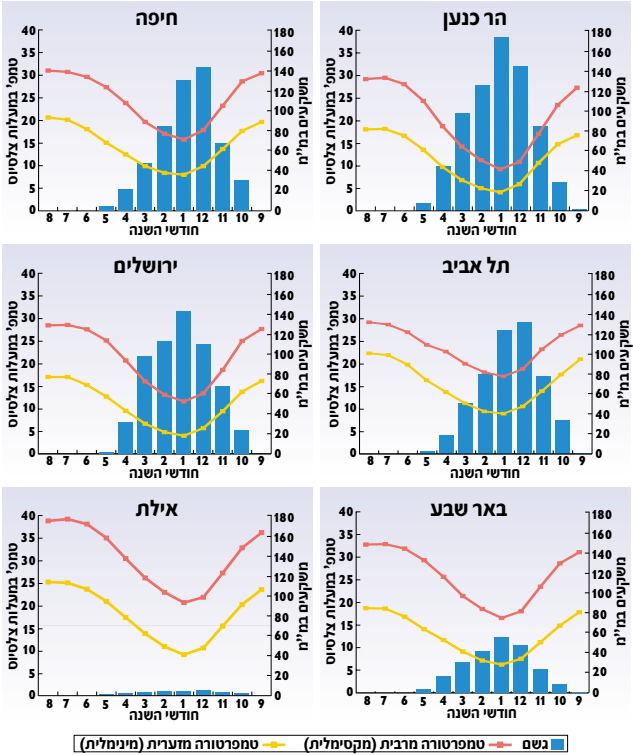
מתוך אטלס ישראל החדש, 1995

בחורף 1992/1991 שררו תנאי אקלים יוצאי דופן. מספר ימי הגשם וכמויות הגשם עלו בהרבה על הממוצע הרב־שנתי; עננות מרובה, אירועי שלג, ברד, קרה ורוחות סוערות היו שכיחים וממושכים מהרגיל; הטמפרטורות היו נמוכות במידה רבה מהממוצעים הרב־שנתיים (בעיקר ביום). כמויות המשקעים בשנה זו היו: בהר כנען 1083 מ"מ (לעומת 712 מ"מ בממוצע הרב־שנתי), בת"א – 1064 מ"מ (524 מ"מ), בירושלים – 1273 מ"מ (590 מ"מ), ובבאר שבע – 280 מ"מ (206 מ"מ). גובה השלג הגיע בהרי הגולן ל־100–150 ס"מ, במרום הגליל ל־60–80 ס"מ, ובהרי המרכז – ל־40–50 ס"מ. התופעות האקלימיות הקשות גרמו נזקים לחקלאות, וחורף 1992/1991 הוכרז על ידי הממשלה כאסון טבע בחקלאות.

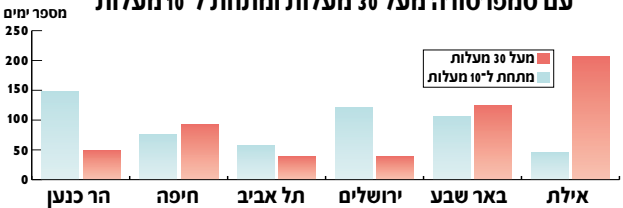
טמפרטורה ומשקעים

מקובל לחשב ממוצע רבי-שנתי של טמפרטורות לתקופה של כ־15 שנים (השונות קטנה יותר מזו שלגבי משקעים). הטמפרטורה הגבוהה ביותר, 54°C , נמדדה בארץ בטירת צבי ב־21.6.1942. הטמפרטורה הנמוכה ביותר, -13.7°C , נמדדה בבקעת בית נטופה ב־7.2.1950.

גרף 4: ממוצעים רבי-שנתיים של טמפרטורות יומיות מזעריות ומרביות ושל כמות משקעים

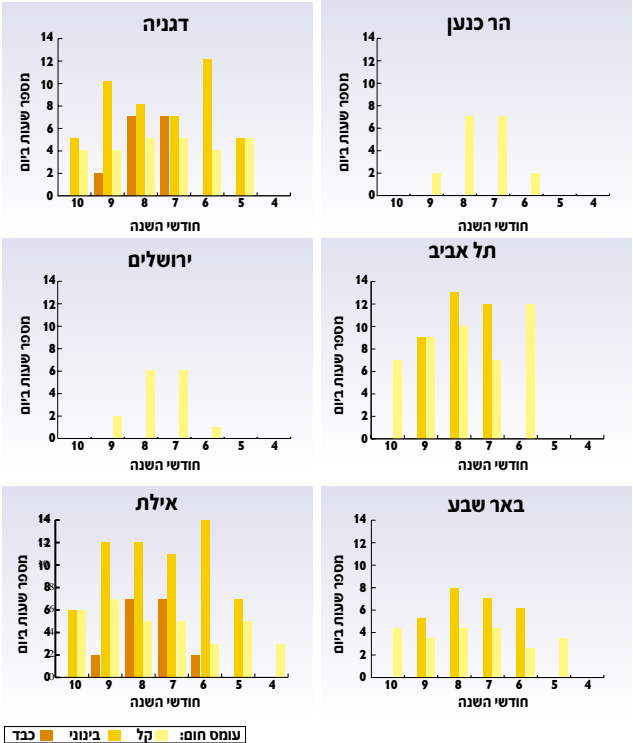
גרף 5: ממוצע רבי-שנתי של מספר ימים בשנה עם טמפרטורה מעל 30 מעלות ומתחת ל־10 מעלות

מספר הימים הממוצע לשנה שבהם שורות טמפרטורות מזעריות של 0°C ומטה הוא: בהר כנען – 5, בירושלים – 4, ובבאר שבע ובאזור החוף המרכזי – פחות מיום אחד בשנה. מספר הימים הממוצע לשנה שבהם עולות הטמפרטורות המרביות על 36°C הוא: בהר כנען ובירושלים – 1-2 ימים, בבית דגן – 4, בבאר שבע – 11, בטירת צבי – 95, וביטבתה – 106.

מדד משולב של טמפרטורה ולחות, אשר מודד "אי־נוחות". קיימות שיטות אחדות למדידתו.

גרף 6: ממוצע רבי־שנתי של שעות עומס חום ביממה

בממוצע, היו הטמפרטורות השנתיות בעולם במאה ה־20 גבוהות ב־ 0.6°C מאלו שתועדו בשני העשורים האחרונים של המאה ה־19. שמונה השנים החמות ביותר נרשמו בשנות ה־90' השנה החמה ביותר הייתה 1998.

באזורנו, חודשי קיץ 1998 היו חמים במיוחד: הטמפרטורות המרביות והמזעריות היו גבוהות מהטמפרטורות המרביות והמזעריות הרבי־שנתיות ב־ 4°C – 5°C ברוב האזורים. במישור החוף נמדדו 37°C , בהרים, בעמקי הצפון, בנגב ובשפלה נמדדו 39°C , בשקע הירדן – 43°C – 45°C ובים המלח – 47°C .

בעשר השנים האחרונות, נרשמה בחוף ירידה של 0.5°C בטמפרטורה המזערית, וירידה של 0.3°C בטמפרטורה המרבית, ובעונה החמה – עלייה של 0.3°C בטמפרטורה המזערית והמרבית. בחישוב שנתי השינוי כמעט אפסי.

פברואר 2001

השירות המטאורולוגי
 ת.ד. 25 בית דגן 50250
 טלפון: 03-9682165
 אינטרנט: www.ims.gov.il

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
 כנפי נשרים 66, ירושלים 95464
 טלפון: 02-6592666
 אינטרנט: www.cbs.gov.il